

การวิจัยเรื่องการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษาหมู่ที่ 1 บ้านใน ตำบลปากแพรก อำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชี สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนของหมู่ที่ 1 บ้านใน ตำบลปากแพรก อำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัย โดยใช้การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และกระบวนการมีส่วนร่วม และในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาไว้ดังนี้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ของหมู่ที่ 1 บ้านใน ตำบลปากแพรก อำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการศึกษาพบว่า การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านของกองทุนหมู่บ้าน บ้านมีการจัดทำตามรูปแบบคู่มือการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2544 ในการจัดทำบัญชีคณะกรรมการกองทุนฯ ได้ดำเนินการบันทึกรายการรับเงินจัดสรรจากรัฐบาล 1 ล้านบาทไว้ในสมุดบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน บ้านในตามแบบฟอร์มที่กำหนดในคู่มือฯ และเมื่อมีการปล่อยเงินกู้จากกองทุน 1 ล้านบาท หรือมีการรับชำระเงินกู้จากสมาชิกที่กู้ยืมเงิน คณะกรรมการกองทุนฯ ได้ดำเนินการบันทึกบัญชีตามคู่มือฯ ที่ที่กำหนดไว้ คงมีเพียงรายการบางรายการที่คณะกรรมการกองทุนฯ มิได้จัดทำดังที่คู่มือกำหนด เช่นแบบสรุปบัญชีรายได้ประจำปี แบบสรุปบัญชีค่าใช้จ่ายประจำปีซึ่งทางกองทุนหมู่บ้าน บ้านใน ได้มีการบันทึกค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน และรายได้ในแต่ละเดือนในสมุดบันทึกการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีการประชุมทุกเดือน เพื่อให้รับทราบผลการดำเนินงานในแต่ละเดือนของกองทุนว่ามีรายได้อะไรบ้างและมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง และทุกเดือนคณะกรรมการที่ดูแลรับผิดชอบจะดำเนินการรวบรวมรายได้และค่าใช้จ่ายไปจัดทำงบกำไรขาดทุนของทุกเดือน และสิ้นปีจะมีการรวบรวมงบกำไรขาดทุนแต่ละเดือนไปจัดทำงบกำไรขาดทุนประจำปี และชี้แจงให้สมาชิกกองทุนได้รับทราบ ณ ที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกกองทุน

สำหรับเอกสารต่างๆ คณะกรรมการกองทุนได้ดำเนินการให้มีตามที่คู่มือฯ กำหนด อาจมีการปรับเปลี่ยนแบบฟอร์มบ้างเพื่อความเหมาะสมและความสะดวกในการจัดทำบัญชี

สำหรับกิจกรรมเงินฝากสัจจะในการดำเนินงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านในมีเพียงแต่จัดทำบันทึกรายการรับฝากเงินสัจจะของสมาชิกในทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสม ซึ่งแสดงรายละเอียดรายการฝากเงินสัจจะของสมาชิกแต่ละเดือน และได้จัดทำสมุดการฝากเงินสัจจะแก่สมาชิกแต่ละรายเพื่อแสดงรายละเอียดรายการฝากเงินสัจจะของสมาชิกแต่ละราย ซึ่งทางกองทุนได้

มอบให้แก่สมาชิก เพื่อใช้เป็นหลักฐานการฝากเงินสมุดบัญชีเงินฝากสัจจะ ซึ่งสมาชิกจะต้องนำมา ทุกครั้งที่มีการฝากเงิน

สำหรับการบันทึกบัญชีเพื่อเพิ่มยอดลูกหนี้ในสมุดบัญชีเงินฝากสัจจะทาง กองทุนฯ จะไม่มีการบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีและจะไม่มีการจัดทำบิลและงบกำไรขาดทุนไม่ว่า จะเป็นรายเดือนหรือรายปี โดยบัญชีลูกหนี้คงเหลือทางกองทุนฯ สามารถทราบได้จากการนำยอด คงเหลือของบัญชีลูกหนี้แต่ละรายในทะเบียนชำระหนี้เงินกู้มารวมกันและยอดคงเหลือของยอดเงิน ฝากธนาคารทางกองทุนฯ สามารถทราบได้จากสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารที่มียอดคงเหลือจากการนำ เงินฝากธนาคารในแต่ละครั้ง

ในการจ่ายชำระคืนเงินกู้ เมื่อสมาชิกได้รับเงินกู้จากกองทุนฯ แล้ว สมาชิกจะต้อง นำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามที่ได้ระบุในตารางการชำระคืนเงินกู้ มาชำระแก่กองทุน โดยทาง กองทุนฯ จะดำเนินการบันทึกการรับชำระเงินในทะเบียนชำระคืนเงินกู้สัจจะ สมุดเงินกู้ของสมาชิก พร้อมกันนี้ เภรัญญิกจะดำเนินการรวบรวมเงินที่ได้รับจากการชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยของ สมาชิก ไปฝากธนาคาร

ทั้งนี้ในการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านในสำหรับกิจกรรม เงินฝากสัจจะที่มีความต่างจากคู่มือการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำนักงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีนี พ.ศ. 2544 นั้นสามารถดำเนินการได้ทั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกของกองทุนฯ ที่ อนุญาตให้คณะกรรมการกองทุนฯ สามารถดำเนินการได้ ซึ่งมีสาเหตุจากความไว้วางใจของสมาชิก ที่มีต่อคณะกรรมการกองทุนฯ ในการบริหารงานกองทุนด้วยความโปร่งใส ใช้หลักธรรมาภิบาลใน การดำเนินงานจนก่อให้เกิดความไว้วางใจแก่สมาชิก